UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Quid sit contumelia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72772

Visual Library

ceſſu inuenerint cauſam ſuam iniuſtam, non debent, vt in rñſione ad ſecundum præcedentis arti. dictū eſt, ꝓdere ſecreta ſuæ cauſæ, nec alteram, quamuis iuſtam, partem iuuare, ad quod tenerentur, ſi ad iuſtum ſimpliciter & abſolute, vt proprium finē ordinarentur, ſed tendunt ad iuſtū tale. ſ. iuſtū patrocinium, & iuſtum cōſiliū huius partis, tanquā ad proximū finē, quāuis finis eorū remotus ſit iuſtitia ſimpliciter vel attingēda, vel ſaltē non impediēda. Et ex his patet ſolutio obiectorum, Quare iuſtitia, & veritas abſolute inferant iudicē, & teſtes eſſe cōes, & nō aduocatum, &c.

neratiōnem humanam, ſed diui-
nam, non tamen ſemper tenetur
gratis patrocinium impendere.
Ad secvndvm dicendum, ꝙ
etſi ſcientia iuris ſit quiddam ſpi-
rituale, tamen vſus eius fit opere
corporali. Et ideo pro eius recom
penſatione licet pecuniam acci-
pere, alioquin nulli artifici liceret
de arte ſua lucrari.
Ad tertivm dicēdum, ꝙ iu-
dex, & teſtis communes ſunt vtri
que parti, quia iudex tenetur iu-
ſtam ſententiam dare, & teſtis te-
netur verum teſtimonium dice-
re. Iuſtitia autem, & ueritas non
declinant in unam partē magis,
quā in aliam. Et ideo iudicibus de
publico ſunt ſtipendia laboris ſta
tuta, & teſtes accipiunt non qua-
ſi pretium teſtimonii, ſed quaſi
ſtipendium laboris, expenſas uel
ab utraque parte, uel ab ea, a qua
inducuntur: quia nemo militat
ſtipendiis ſuis umquam, ut dicit̄
1. ad Corinth. 9. Sed aduocatus al-
teram partem tantum defendit:
& ideo licite poteſt pretium acci-
pere a parte, quam adiuuat.

Qvaestio LXXII.

De iniurijs uerborum, quæ inferuntur extra iudicium, in quatuor articulos diuiſa.

Deinde conſiderandū
eſt de iniuriis uerborū,
quæ inferūtur extra iu-
dicium. Et primò, de contume-
lia: ſecundò, de detractione: ter-
tiò, de ſuſurratione: quartò, de
maledictione.
Circa primum quęruntur
quatuor.
¶ Primò, Quid ſit contume-
lia.
¶ Secundò, Vtrum omnis cōtu
melia ſit peccatum mortale.
¶ Tertiò, Vtrum oporteat con-
tumelioſos reprimere.
¶ Quartò, de origine cōtumeliæ.

¶ Super quæſt. ſeptuageſimaſecunda articulum primum.

In artic. 1. q. 72. dubium occurrit, an de ratione contumeliæ ſit, ꝙ dicatur coram illo, cui infertur contumelia. Et eſt ratio dubij, quia contumelia importat manifeſtā iniuriā, ſicut ira manifeſtam vindictam. Cōſtat autem ꝙ huiuſmodi manifeſtatio principaliter refertur ad eum, contra quem irrogatur contumelia, ſicut in ira ad eū, contra quē iraſcimur. Ex altera autem parte apparet oppoſitum, nam multi contumelias contra abſentem proferunt.
¶ Ad hoc dicitur, ꝙ cùm actus morales ex intentione iudicētur, & contumeliæ actus per hoc in ſua natura locetur, quòd contra honorē directe machinatur alterius, conſequens eſt ꝙ ad hoc, ꝙ actus aliquis ſit per ſe, & directe contumelia, exigitur quòd directe contra honorem tendat proximi. Nō tēdit autem directe, & per ſe cōtra honorē alicuius, qui illum reueretur, qui occulte intendit iniuriari, ſed ſolus ille qui eū ſic paruifacit, vt ad manifeſtam ſibi iniuriam tēdat. Et ꝓpter hoc in litera dicitur, ꝙ contumelia id, quod eſt contra honorem alicuius, deducit in notitiam eius. Sciendum tñ eſt, quod tripliciter contingit hoc facere Primò, in faciē eius perſonaliter audientis: ſecundò literis, ſeu libello, vt ad eum deueniat: tertiò, verbis vel ſignis in abſentia per accidens, quia. ſ. abſens eſt: ſed in pręſentia per ſe quò ad intentionē, quando. ſ. ad hoc dicit iniurioſa contra illum verba, ut in eius notitiam deueniant, & ad hoc operam dat. Semper enim in notitiam eius intendit contumelioſus deducere quod eſt contra illius honorem, ſicut iratus vindictam, quam in abſentia facit. Et per hoc patet ſolutio obiectorum.
¶ In eodem 1. q. 72. ar. dubiū occurrit, An ſit vera determinatio literæ. ſ. ꝙ contumelia conſiſtens in factis, nō cōſiſtit in eis inquantum ſunt facta, ſed inquantū ſunt ſigna. Apparet nãq; falſum, eo

A quòd contumelia conſiſtēs in dehoneſtatione ianuarum domus alicuius, in deturpatione, uel deſtructione imaginum, uel ſtemmatum alicuius, conſiſtit in factis ipſis, ut talia facta ſunt, ut patet: ſicut rapina in ablatione rerum, & uerberatio in perſecutione perſonæ, licet ſignificent animum male diſpoſitum erga illum &c.

Articvlvs primvs.

Vtrum contumelia conſiſtat in uerbis.

Ad primvm ſic proceditur.
Videtur, quòd contume-
lia non conſiſtat in uerbis. Con-
tumelia. n. importat quoddā no-
B cumentum proximo illatum, cū
pertineat ad iniuſtitiam: ſed uer-
ba nullum nocumentum uiden-
tur inferre proximo nec in per-
ſona, nec in rebus. ergo contume
lia non conſiſtit in uerbis.
¶ 2 Præt. Contumelia uidetur ad
quandam dehonorationem per
tinere: ſed magis aliquis poteſt in
honorari, ſeu uituperari factis, q̃
uerbis. ergo vr̄ ꝙ cōtumelia nō
cōſiſtat ĩ uerbis: ſed magis ĩ factis.
¶ 3 Præ. Dehonoratio, quæ fit in
uerbis, dicitur conuitium, uel im
C properium: ſed contumelia uide-
tur differre a conuitio, & ab im-
properio. ergo contumelia non
conſiſtit in nerbis.
Sed contra. Nihil auditu
percipitur, niſi uerbum: ſed con-
tumelia auditu percipitur, ſecun-
dum illud Ieremiæ 20. Audiui
contumelias in circuitu. ergo cō-
tumelia eſt in uerbis.
Respon. Dicendū, quòd con
tumelia importat dehonoratio-
nem alicuius: quod quidem con-
tingit dupliciter. Cùm. n. honor
D aliquam excellētiam conſequa-
tur, uno modo aliquis alium de-
honorat, cū priuat eum excellen-
tia, ꝑꝑ quā hēbat honorē: quod
quidē fit per peccata factorum,
de quibus ſupra dictū eſt. * Alio q. 64. 65.
mō, cū aliquis id, quod eſt cōtra
honorē alicuius, deducit in noti
tiā eius, & aliorū: & hoc propriè
pertinet ad cōtumeliā, quod qui
dē fit per aliqua ſigna. Sed ſicut * Li. 2. c. 3. circa med. to. 3
Aug. dicit in 2. de doct. chriſt. om
nia ſigna uerbis comparata, pau
E ciſſima ſunt. Verba enim in-
ter homines obtinuerunt prin

Hoc. n. commune eſt omnib' malis factis, quando per ſe. ſ. ex intentione fiunt. Et cōfirmatur, quia huiuſmodi iniuriæ nō ſpectant ad aliquod ſupradictorum uitiorum, quæ poſita ſunt opponi iuſtitię, ut patet diſcurrendo per ſingula, homicidia, furtum. rapinam &c. (q. 57. ar. 1. & Pſalm. 43. & Ro. 1. lect. 8.)
¶ Ad hoc dr̄, ꝙ dubitatio oritur ex hoc, ꝙ creditur in propoſito factum habere rationem ſigni reſpectu facíētis, ſicut uerba reſpectu loquentis, cùm tamen hoc non ſufficiat. Sed pro tanto facta, ut facta diſtinguuntur hic cōtra facta ut ſigna, qa ad eius offenſam, cōtra quem fiunt, non perueniunt ut facta, ſed ut ſigna. Fur ſiqdem, aut latro iniuriatur facto, ut factū eſt, quia actio auferēdi priuat illum reb. ſuis. Et ſimile eſt de homicidio, & aliis ſupradictis. Contumelioſus autem quādo facto iniuriatur, nō iniuriatur, facto vt factum eſt, ſed facto ut ſigno, quia actio illa dehoneſtationis ianuę, & huiuſmodi, inquantum talia facta abſolute ſunt, non lędunt proximum. Neque enim perſonalia, neque res eius diminuunt, niſi forte per accidens: quia. ſ. illa imago erat ſua, & nihil amplius ualet: ſed ut habent rationem ſigni, pertingunt, quantum in ſe eſt, ad lædendū honorem proximi. Quamuis aūt cōmune ſit omnib male factis ſignificare malā intentionē agentis, neq; penes ſic eſſe ſignum, diſtinctio hic ſit, proprium tamen eſt male factis, ut sūt cōtumelioſa, ad hoc ut ſint ꝯtumelioſa, ĩduere rōnē ſigni quò ad efficaciā, hoc eſt, ꝙ nō ꝑtigūt cōtumelioſa ad ĩiuriatū, niſi ut ſigna, ac ꝑ hoc talia facta sūt cōtumelioſa, ut sūt talia facta materialiter, ut ſigna formaliter. Et aduerte, ꝙ qa unū uitiū imperat alteri, ſicut qñ qs furat̄ ut mœchet̄; ita ſiqs raperet, ſeu ꝑcuteret ut cōtumeliaret̄ rapina, ſeu ꝑcuſſio ut factū læderet in rebus, uel ꝑſona: ut ſignū, machinaret̄ cōtra honorē, & peccaret ſimul duob. uitiis, ſicut fur ut mœchet̄. Eſt & aliud aduertēdū, ꝙ cū ꝓdictæ honeſtationes, & ſimilia a manifeſto fiūt authore, hēnt perfectè rōnē cōtumeliæ: cū uerò ab occulto ꝓcedūt authore, hēnt quidē rōnē ueræ cōtumeliæ, qa ad hoc fiūt, ut in notitiā ei', & aliorū deducant id, qđ eſt cōtra honorē eius, minus tñ ꝑfectè rōnē hēnt contumelię, pro q̃to contumelioſus eſt manifeſtus iniuriator, ſicut & iratus.

Lib. 10. c. 3. incipit: Clarus: parſi ante medium.

Gloſ. interlinearis ibi.

q. 64. 65. 66.

¶ In reſponſione ad tertium eiuſdem primi articuli, dubium occurrit, An contumelia diſtinguatur in plures ſpecies, ſeu diſtinguatur ſpecie ab improperio, & conuitio. Et eſt ratio dubij, quia diſtinctio ſpecifica attenditur penes obiectum, quod eſt materia circa quam. Conſtat autem ex litera, ꝙ defectus culpæ eſt materia contumelię, defectus communiter eſt materia conuitij, defectus præteritæ indigentiæ eſt materia improperij: rurſus defectus culpæ maximam habet diuerſitatem ſpecificam, vt patet de diuerſitate vitiorum. In oppoſitum autem eſt, quòd non conſueuit author pręterire ſpecificam diſtinctionem vitiorum in hoc opere, vbi deſcendit vſque ad ſpecialiſſima moralium, alioquin non eſſet vltimus moralium.

¶ Ad hoc dicitur, quòd proculdubio, contumelia vnius eſt ſpeciei ſpecialiſſimæ ex vnitate honoris, contra quem tendit, ſpecificam vnitatem habens, ſicut detractio ex unitate famæ. Huius autem ſignum manifeſtum eſt, quòd idem defectus culpæ ſpectat ad detractionem, & contumeliam. Poteſt enim quis, & detrahendo, & contumeliando, defectum adulterij, furti, & cætera, dicere. Habent ergo ſe omnes defectus, qui dicuntur, ad hæc vitia, non vt materia circa quam formaliter verſantur, ſed materialiter. Et propterea non variant ſpecies, ſed ſecundum diuerſitatem finium ad quos ordinantur, puta, dehonorationis, vel infamiæ ad diuerſas ſpecies moralium vitiorum reducuntur, & vniuntur &c. Omnes ſiquidem defectus quatenus honorem lædunt, vnius ſunt rationis, & ad contumeliam ſpectant: quatenus famam minuunt, aut auferunt, vnius alterius ſunt rationis, & ad detractionem pertinent. Eſt tamen

cipatum ſignādi quæcunque aīo concipiunt. Et iō cōtumelia, proprie loquēdo, in uerbis conſiſtit. Vñ Iſidor. * dicit in li. Etymo. ꝙ cōtumelioſus dr̄ aliquis, quia uelox eſt, & tumet uerbis iniurię. Tñ quia etiam per facta aliqua ſignificatur aliquid, quę in hoc, ꝙ ſignificant, habent uim uerborū ſignificantium. inde eſt ꝙ contumelia extenſo nomine etiam in factis dr̄. Vnde Rom. 1. ſup illud, Contumelioſos, ſuperbos, dicit gloſ. quòd contumelioſi ſunt, q dictis, uel factis contumelias, & turpia inferunt. E

G Ad primum ergo dicendum, ꝙ uerba ſ̄m ſui eſſentiā .i. inquantum ſunt quidam ſoni audibiles, nullum nocumentum alteri inferunt, niſi forte grauādo auditum, puta, cùm aliquis nimis alte loqtur. Inquantum uerò ſunt ſigna repræſentantia aliquid in notitia aliorum, ſic poſſunt damna multa inferre, inter quæ unum eſt, ꝙ homo damnificatur quātum ad detrimentū honoris ſui, uel reuerentię ſibi ab aliis exhibendæ. Et iō maior eſt contumelia, ſi aliqs alicui defectum ſuum dicat corā multis: & tñ ſi ſibi ſoli dicat, pōt eſſe contumelia, inquantum ipſe qui loquitur, iniuſte contra reuerentiam audientis agit. H

Ad secundum Dicendum, ꝙ intātum aliquis aliquem factis dehonorat, inquantum illa facta uel faciunt, uel ſignificant illud quod eſt cōtra honorem alicuiꝰ, quorum primum non pertinet ad contumeliā, ſed ad alias iniuſtitiæ ſpēs, de quib. ſupra dictum eſt: * ſ̄m uerò pertinet ad contumeliam, inquantum facta habent uim uerborum in ſignificando. I

Ad tertium Dicēdū, ꝙ cōuitiū, & improperiū cōſiſtunt in uerbis, ſicut & cōtumelia, qa per oīa hæc rep̄ſentat̄ aliquis defectꝰ alicuius in detrimētum honoris ipſius. Hmōi aūt defectus eſt triplex. ſ. defectus culpę, q repræſentat̄ p uerba contumelioſa: & defectus generaliter culpæ, & pœnæ, qui repræſentat̄ p conuitium, qa uitium conſueuit dici non ſolum aīæ, ſed ēt corporis. Vnde ſiquis alicui iniurioſe dicat, eum eē cæcum, cōuitium qdē dicit, ſed non contumeliam. Si quis autē dicat alteri, ꝙ ſit fur, non ſolum conuitium, ſed ēt contumeliam infert. Quandoque uerò rep̄ſentat aliqs alicui defectū minorationis, ſiue indigentiæ, qui ēt derogat honori conſequenti quācunque excellētiā, & hoc fit p uerbum improperii, quod ꝑprie eſt, qñ aliquis K

iniurioſe alteri ad memoriā reducit auxilium, quod contulit ei neceſſitatē patienti. unde dr̄ Eccle. 20. Exigua dabit, & multa improperabit. Quandoque tamē unum iſtorum pro alio ponitur.

Articvlvs II.

Vtrum contumelia, ſeu conuitium ſit peccatum mortale.

Ad secvndvm ſic proceditur. Videtur, quòd cōtumelia, uel conuitium, non ſit peccatum mortale. Nullum. n. peccatū mortale eſt actus alicuius uirtutis: ſed conuitiari eſt actus alicuiꝰ uirtutis. ſ. eutropeliæ, ad quam ꝑtinet bene conuitiari, ſ̄m Philo. ī 4. Ethi. * ergo conuitium, ſiue cōtumelia nō eſt peccatū mortale.

¶ 2 Præt. Peccatum mortale non inuenitur in uiris perfectis, qui tamen conuitia, uel contumelias aliquando dicunt, ſicut patet de Apoſ. qui ad Galatas tertio dixit. O inſenſati Galatæ. Et Dominus dicit Lucę ultimo. O ſtulti, & tardi corde ad credendum: ergo cōuitium, ſiue contumelia non eſt peccatum mortale.

¶ 3 Præt. Quamuis illud quod eſt peccatum ueniale ex genere, poſſit fieri mortale, non tñ peccatū, quod eſt ex genere mortale, pōt eſſe ueniale, ut ſupra habitum eſt. * Si ergo cōuitium, uel contumelia eſſet peccatum mortale ex genere ſuo, ſequeretur ꝙ ſemp eſſet pctm̄ mortale: qd ur̄ eſſe falſum, ut patet in eo, qui leuiter & ex ſurreptione, uel ex leui ira dicit aliqd uerbum contumelioſum: non ergo contumelia, uel conuitium ex genere ſuo eſt peccatū mortale.

Sed contra. Nihil meretur pœnam ęternam inferni, niſi peccatum mortale: ſed cōuitium, uel cōtumelia meretur pęnam inferni, ſecundum illud Matth. 5. Qui dixerit fratri ſuo, fatue, reus erit gehennæ ignis: ergo conuitium, uel cōtumelia eſt peccatum mortale.

Respon. Dicendum, ꝙ ſicut ſupra dictum eſt, * verba inquantū ſunt ſoni quidam, non ſunt in nocumentum aliorum, ſed inquantum ſignificant aliqd, q̄ qdē ſignificatio ex interiori affectu ꝓcedit: & iō ī pctis uerborū maxime cōſiderādum ur̄, ex quo affectu aliquis uerba proferat. Cū ergo conuitiū, ſeu contumelia de ſui rōne īportet quādā dehonorationē, ſi intētio ꝓferētis ad hoc ferat̄, ut aliqs p uerba quæ profert, honorē alterius auferat, hoc proprie &

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN